

Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/
Journal of Travel and Hospitality Business
Cilt/Vol:18(2),Yıl/ Year: 2021, ss/pp: 334-350.
Gönderim Tarihi/ Received: 23.02.2021
Kabul Tarihi /Accepted: 20.04.2021
DOI: 10.24010/soid.885784

Araştırma Makalesi/ Research Article

Otel İşletmelerinde Mesleki Eğitim Uygulamaları

Vocational Education Applications in Hotel Businesses

Doç. Dr. Hüseyin PAMUKÇU
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Turizm Fakültesi, Afyon, Türkiye
E-posta: pamukcuhuseyin@gmail.com

Kurtuluş TUNCER
Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu, Türkiye
E-posta: kurtulus.tuncer@hotmail.com

Doç. Dr. Burhan SEVİM
Kastamonu Üniversitesi
Turizm Fakültesi, Kastamonu, Türkiye
E-posta: burhansevim@gmail.com

Öz

Turizm hareketlerine katılan kişi sayısı ile paralel ülkelerin turizmde sağladığı gelirin artması ile turizm arz eden ülkeler, turizm sektöründe istihdam edilen işgücünün eğitime de önem vermişlerdir. Turizm arz eden ülkeler kendi eğitim politikaları doğrultusunda meslek eğitimlerini de şekillendirmiştir. Türkiye, 1986 yılında çıkardığı 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile mesleki eğitim ile ilgili bir dizi düzenleme yapmıştır. Kanun gelişen ihtiyaçlara cevap verebilmek için değişiklikler ve eklemeler ile güncellenmeye çalışılmıştır. Otelcilik ve turizm mesleği eğitimi de 3308 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilerek, öğrencilerin pratik eğitimleri için işletmelerde meslek eğitimi uygulanmıştır. Bu çalışmada otel işletmelerinde meslek eğitimi uygulamaları incelenmiş ve işletmelerde beceri eğitim uygulamalarının mevcut durumunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda nitel yöntem görüşme formu tekniği ile katılımcıların işletmelerde mesleki eğitim konusundaki görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda teorik eğitim ile uygulamalı eğitim arasında uyum problemi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, İşletmelerde Beceri Eğitimi, Mesleki Eğitim, Yoğunlaştırılmış Eğitim, 3308 (Mesleki Eğitim Kanunu)

Abstract

Parallel to the number people participating in tourism movements, the countries that provide tourism have given importance to the education of the workforce employed in the tourism sector with the increase in income from tourism. Tourism supply countries have also shaped vocational training in line with their own education policies. Turkey made a series of regulations on vocational training with Vocational Education Law No 3308 issued in 1986. The law has been tried to be updated with changes and additions in order to meet evolving needs. Hotel management and tourism profession training was evaluated by reading Law No. 3308, and vocational training was applied in enterprises for training practical training. In this study, vocational training practices in hotel businesses were examined and it was aimed to determine the current situation of vocational training practices in businesses. In this direction, get the opinions of the participants on vocational training in enterprises with the qualitative method interview form. In the research, there was a problem of compatibility between theoretical education and applied education.

Key Words: Education, Intensive Training, Skills Training in Enterprises, Vocational Education, 3308 (Vocational Education Law)

EXTENDED SUMMARY

Research Purpose

The aim of this study is to determine the current status of the vocational education applied in hotel establishments within the scope of Law No. 3308 (professional competence, foreign language proficiency, subordinate - superior relations, etc.).

Research Questions

When and how is vocational training applied in hotel enterprises?

In which period and how is vocational education implemented in other vocational high schools?

What are the legal regulations regarding vocational training in Turkey and EU countries?

Is there a compatibility problem between theoretical education and practical training?

Literature Review

When the national literature is examined, it is seen that there are studies related to vocational education in both high schools providing hotel management and tourism education and in other vocational high schools. In these studies, the focus was on some branches of high schools (kitchen and housekeeping) that provide vocational education related to hotel management and tourism in hotel businesses, and the participants of the studies were students and educators. In this study, vocational training practices in hotel enterprises were considered as a holistic with out any branch limitation and evaluations were made by taking the perspective of the sector into the foreground.

Methodology

This search has been done with qualitative method. Since the subject of the study is vocational training practices in hotel businesses, it is limited to hotels that employ students for vocational education in research hotels. Due to the size of the universe, the sample was determined using the vertical method. In order to reach a wider judgment, hotels included in a chain were preferred instead of individual hotels. For this reason, 7 five-star hotels operating in the Antalya region constitute the sample of the study. A structured interview form was applied to 18 department managers of the selected hotels. The descriptive analysis and the evaluation of the one-way Likert-type questions were performed using the SPSS (Statistical Package For The Social Science) program to evaluate the questions that received the opinions of department managers about vocational education.

Results and Conclusions

As a result of the evaluation of the current curriculum and the data obtained together, it was seen that there was a problem of harmonization between theoretical education and practical education. In practice, it was observed that the students stayed away from their families for 4 - 4.5 months for vocational education, and the job performances of the students who had family longing due to this situation were affected. It has been determined that the public has regulated foreign language education in line with the expectations of the sector. Since the regulation has been made recently, it is considered appropriate to do a research on the outputs. It has been

reached the conclusion that all stakeholders should be informed about the Law No. 3308.

In tourism, which is an important source of income for developing countries, it is obvious that employing qualified personnel is important in terms of sustainable tourism income. For this reason, the hospitality and tourism training given both theoretical and practical training in the school's planning, execution and supervision is crucial for Turkey's economic and social development.

1. Giriş

Turizm, Latince dönmek anlamına gelen “*turnus*” kelimesinden türetilmiştir. Turizm kavramı ile ilgili çok çeşitli tanımlamalar yapılmaktadır. Türk Dil Kurumu sözlüğünde turizm: “*dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla yapılan gezi*” olarak tanımlanmaktadır (Sözlük, 2020). En genel anlamıyla insanların para kazanma amacı haricinde çeşitli amaçlarla (eğlenme, dinlenme, gezme, görme vb.), devamlı ikamet ettikleri noktaya dönmek şartıyla yaptıkları seyahat ve geçici konaklama hareketlerine turizm denmektedir. Bir seyahatin turizm faaliyeti olabilmesi için kişilerin sürekli oturdukları yerin dışında olması, seyahat nedeninin geçici olması ve bir yerde çalışmak, iş yapmak amacını gütmemesi, gittikleri yerde tüketici konumunda olması ve geçici konaklamadan sürekli ikametgâha dönülmesi gerekmektedir (Sezgin, 2001: 14).

Yenilik isteği ve merak, güzellik duygusu, dinlenme, eğlenme, din, kültür ve eğitim, meslek ve iş, sağlık, spor, siyaset ve diplomasi, özlem duygusu, iştah ve saygınlık insanları turistik gezilere yönlendirmektedir (Doğan, 2004: 10). Hazar'a (2010: 19-25) göre taklit ve gösteriş, kişisel alışveriş turizm hareketlerine katılmaya teşvik edici nedenler olarak sayılmaktadır. İnsanları turistik hareketlere yönelten çeşitli etmenler bulunmaktadır. Bunlar farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde gruplandırılmaktadır. Bu gruplandırmalar insanları turistik hareketlere yönelte de mutlak bir tasniften söz edilememektedir. Bunun için insanları turizme yönelten istek ve amaçlar üzerinde durulmalıdır (Yaşar, 2019: 33). Refah düzeyinin yükselmesi, kentleşme ve ortaya çıkardığı sorunlar, boş zamanların artması, ulaşım teknolojisindeki gelişmeler, siyasal yapıdaki değişiklikler turizm hareketlerinin gelişmesine katkıda bulunmuştur. İnsanların turizm hareketlerine katılma nedenlerinin çeşitlenmesi, çalışma şartlarının değişmesi ve okul tatillerinin turizm mevsimlerine göre belirlenmesi turizmi, insanlar açısından bir ihtiyaç haline dönüştürmüştür (Akoğlan Kozak, Evren ve Çakır, 2013: 11).

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi, psikolojide çoğunlukla hiyerarşik seviyelerin bir piramit içinde betimlendiği, insan gereksinimlerinin beş basamaklı modelini içeren bir güdüler teorisidir. Maslow, insanların belirli ihtiyaçları elde etmek üzerine güdülenmiş olduğunu ve bu ihtiyaçlardan bazılarının diğerlerine göre önceliğinin bulunduğunu belirtmiştir. En temel ihtiyaç, fiziksel olarak sağ kalmaya yöneliktir ve bu, insan davranışlarını motive eden ilk etkidir (Gorgondergisi, 2020). Turizm, temel güdü kaynağı dinlenme olan fiziksel bir ihtiyaçtır. Fiziksel ihtiyaçlar karşılanmadığında insan bir takım sağlık sorunları yaşayabilmektedir. Bu sebeple insanlar, fiziksel ihtiyaç kategorisinde sayılabilen turistik ihtiyaçlarını karşılamak için turizm hareketlerine katılmaktadır. İnsanların turistik ihtiyaçlarını karşılamaları da turizm hareketlerini hem nitelik hem de nicelik açısından arttırmıştır. Turizm olayı, devletlerin ve yatırımcıların artan turistik talebi karşılamak için alt ve üst yapı yatırımları yapmalarına neden olmuştur. Turizm yatırımcıları turistik tesis yatırımları yaparak talebi karşılamaya çalışırken devlet alt yapı ve eğitim yatırımları yaparak ziyaretçilerin eşsiz bir destinasyon deneyimi yaşamaları için çalışmaktadır (Demir ve Ülker Demirel, 2019).

Sağlam'a (2019: 28) göre, dünyada kültür turizmi yeni bir turizm çeşidi olmakla beraber aslında en eski turizm çeşitlerinden biridir. İnsanları turizme yönelten faktörler içinde gruplandırılan ve son zamanlarda insanları turizm hareketlerine yönelten önemli bir etken de kültürdür. Kültürlerarası iletişim kavramı bilimsel araştırmalara konu olmaktadır. Kültürlerarası iletişimin içeriğinde farklı etnik kökenlere, kültürlere veya alt kültürlere mensup insanlar ve onlarla etkileşim vardır (Özdemir, 2011: 34). Turizm hareketleri de kültürlerarası iletişimin en yoğun yaşandığı ekonomik faaliyetlerden biridir. Devletler turizm alanında iyi bir imaj oluşturmak, kültürlerarası iletişimde etkili olabilmek için turizm sektöründe istihdam edilen işgücünün eğitimine önem vermektedirler (Aksu ve Bucak, 2012).

Bu araştırmada, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu (MEK) kapsamında otel işletmelerinde yürütülen mesleki eğitimin uygulamasının incelenmesi amaçlanmıştır. Her yıl otel işletmelerinde binlerce öğrenci mesleki eğitim yapmaktadır. Öğrencilerin işletmede meslek eğitimini mevzuata uygun olarak ve tüm kazanımları ile yapmaları öğrenci, veli, sektör ve kamu için önem taşımaktadır. Mevcut durumun belirlenmesi, uygulamanın varsa aksayan yönlerinin tespit edilmesi mesleki eğitim için ayrılan sürenin, bütçenin uygun kullanılması, ileride sektörde istihdam edilecek işgücünün daha nitelikli olması açısından önemlidir. Çalışmada eğitim, mesleki eğitim ve işletmelerde meslek eğitimi kavramları üzerinde durulmuş ve Avrupa Birliği'nde eğitim ve mesleki eğitim ile ilgili düzenlemelere değinilmiştir. İzlenen yöntem üzerinde durulduktan sonra bulgular ile ilgili betimleme analizi yapılmış ve sonrasında sonuç ve öneriler paylaşılmıştır.

2. Literatür

2.1. Eğitim

Latince "educare", İngilizce "education" kelimesinden Türkçe'ye giren eğitim; sosyal, politik, kültürel ve bireysel bir olgudur. "Eğitim dönemselsel olarak farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Geleneksel dönemde eğitimle ilgili soyut ve pedagojik tanımlamalar yapılırken, modern dönemlerde daha çok toplumsal ve siyasal etmenlere dayalı tanımlamalar yapılmıştır" (Şimşek, 2012: 22). Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan ve dolaylı yardım etme ve terbiye olarak tanımlanmaktadır (sözlük, 2020). Duman (2003:4), eğitimin üç farklı anlamda kullanılabildiğini belirtmektedir. Bunlar kurum ya da dizge olarak eğitim, bir eylem olarak eğitim ve süreç olarak eğitimidir.

Geleneksel Osmanlı eğitim sisteminde üç adet örgün eğitim kurumu bulunmaktadır. Bunlar; Sıbyan Mektebi, Enderun Mektebi ve Medreselerdir (Güler, 2020: 15). Osmanlı'daki ıslahat hareketleri sonucunda rüştiyeler örgün eğitim kurumları olarak faaliyet göstermişlerdir. Rüştiyeler, Cumhuriyet Dönemi eğitim kurumlarının temelini oluşturmuştur. Bugünkü modern eğitim kurumlarının tarihsel gelişimi incelendiğinde çoğunun Tanzimat'tan sonra kurulduğu görülmektedir (Güler, 2020: 33-34). Türk Millî Eğitiminin düzenlenmesinde, eğitimi bir sistem bütünlüğü içinde kapsayan temel yasal düzenleme 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'dur.

2.2. Mesleki Eğitim

Mesleki eğitim bireylerin endüstri, tarım, ticaret ve diğer hizmet alanlarına bir meslek sahibi olarak hazırlanmasını, meslek içinde geliştirilmesini ve meslek değiştirmeleri için örgün ve yaygın eğitim ile çıraklık eğitiminde uygulanacak mesleki ve teknik eğitim ilkelerinin bir sistem bütünlüğü içinde belirlenmesini amaçlamaktadır (MEGSB, 1989:14). Duman'a (2003:4) göre yetiştirim, eğitimin mesleki olan boyutudur ve bir meslekte ya da işteki üretkenliği ve verimliliği artırmak için o işe ya da mesleğe yönelik bilgi, beceri ve tutumları kazandırmayı hedefleyen eğitim etkinlikleridir. Mesleki eğitim, bireylerin belirli iş kolları ve belirli bir mesleki faaliyette bulunmalarına izin veren pratik becerileri kazandırır (Agrawal, 2013: 15). Mesleki eğitim ve öğretim, bireylere mesleklerinde gerekli olan uygulama odaklı bilgi ve becerileri sağlar ve resmi bir müfredatı takip eder (Eichhorst, Planas, Schmidl ve Zimmermann, 2012: 5).

Kılınç'a (2013) göre, Türkiye'de mesleki eğitimi; II. Meşrutiyet Öncesi, II. Meşrutiyet Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim olarak üç bölüme ayırmak mümkündür. Cumhuriyetin ilk yıllarında, mesleki eğitimde turizm ile ilgili bir üst yapılanma bulunmamaktaydı. Ticaret öğretim hizmetleri, 10.06.1933 tarihli ve 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanun'un 1.maddesine göre kurulan, Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü tarafından yürütülmüştür. 22.09.1941 tarihli ve 4113 sayılı Kanun'la Mesleki ve Teknik Eğitim Müsteşarlığı kurulmuştur. Her derecedeki ticaret öğretimi hizmetini yürütmek için yine aynı Kanun'un 1/11.maddesi ile Ticaret Öğretimi Müdürlüğü kurulmuştur. 01.03.1960 tarihli ve 7179 sayılı onay ile adı geçen müdürlük Ticaret Öğretim Genel Müdürlüğü haline getirilmiştir. İlerleyen yıllarda Türkiye'nin kalkınmasında önemi ortaya çıkan turizm sektöründe kalifiye işgücü sağlayabilmek için turizm eğitimi de gerçekleştirilebilmek adına Genel Müdürlüğün adı 18.12.1965 tarihli ve 2466 sayılı onay ile Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü olmuştur. 27.02.1982 tarihli ve 8/4338 sayılı kararla yapılan düzenleme ile Genel Müdürlüğün adı Ticaret ve Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü şeklinde değiştirilmiştir. 08.06.1984 tarihli ve 208 sayılı K.H.K.'ile Genel Müdürlük Ticaret ve Turizm Öğretimi Dairesi Başkanlığı olarak yeniden yapılandırılmıştır (MEGSB, 1989: 17-18). Sonra yine Ticaret ve Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü olarak üst yapısı oluşturulan turizm eğitimi, 14.09.2011 tarihli ve 652 sayılı K.H.K. ile Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)teşkilatında yapılan değişiklikle M.T.E.G.M² oluşturularak mesleki eğitim tek çatı altında birleştirilmiştir.

Cumhuriyet Döneminde değişik yıllarda mesleki eğitim ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. Mesleki eğitim ile ilgili son yasal düzenleme ise 19.06.1986 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'dur. Kanun ilk çıktığında Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu,29.06.2001 tarihli ve 4702 sayılı Kanunla değişik Mesleki Eğitim Kanunu olarak güncellenmiştir. Kanun'da 08.03.1989, 01.01.1992, 11.07.1992, 01.01.1993, 26.07.1995, 18.08.1997, 10.07.2001, 01.01.2020, 08.02.2008, 25.02.2011, 11.04.2012, 29.01.2005 ve 09.12.2016 tarihlerinde bazı maddeler değiştirilmiş veya iptal edilmiştir (M.T.E.G.M, 2017:29-30). Kanun ile çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda, yükseköğretim kurumlarında ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esaslar düzenlenmektedir. Yükseköğretim Kurulu ve Mesleki Eğitim Kurulunun belirleyeceği mesleklerde, kamu ve özel sektöre ait kurum, kuruluş ve iş yerleri ile mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarındaki eğitim ve öğretimi kapsamaktadır (MEK, 1986: Madde-1-2).

¹Kanun Hükmünde Kararname

² Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü

Türkiye, 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu Arasında Türkiye'nin Topluluk Programlarına Katılmasının Genel İlkeleri Hakkında Çerçeve Anlaşma" ile AB programlarına katılmaya başlamıştır. Avrupa Birliği, üye ülkelerin ve adayülkelerin birlikte barış ve hoşgörü içinde yaşayabilmeleri için eğitim ile ilgili kararlar almış ve antlaşmalar yapmıştır. Birlik büyüme, istihdam ve rekabet ile ilgili problemlerin eğitim ile çözüme ulaşabileceğini vurgulamıştır (Öncüer, 2006: 66). 01.12.2009 tarihi itibarı ile yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'nın başlangıç bildirgesinde; eğitime geniş biçimde erişim ve bilgilerin sürekli güncellenmesi yoluyla, halkların mümkün olan en üst bilgi düzeyine ulaşmasını destekleme vurgusu yapılmaktadır. Antlaşmanın 6. maddesinde yer alan eğitim ve mesleki eğitim konuları Avrupa düzeyinde tedbir alınabilecek alanlar olarak belirlenmiştir. Antlaşmanın 9., 145., 156. ve 162. maddeleri eğitim ve mesleki eğitim konularına değinmektedir ve XII. başlığı eğitim, mesleki eğitim, gençlik ve spora ayrılmıştır. 166. madde mesleki eğitimin içeriği ve organizasyonu ile ilgili hükümleri içermektedir. Birlik maddede özetle mesleki eğitimin endüstriyel değişimlere uyumlu ve işgücü piyasasına yönelik sürekli geliştirilen ve iyileştirilen bir yapıda olması, mesleki eğitime erişimin kolaylaştırılması, mesleki eğitim kurumları arasında işbirliğinin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi ve üye devletlerin mesleki eğitim alanında deneyimlerinin paylaşılmasını eylem planı olarak belirlemiştir. Birliğin ve üye devletlerin, mesleki eğitim alanında, üçüncü ülkelerle ve yetkili uluslararası örgütlerle işbirliğini geliştirmeleri antlaşmada hüküm altına alınmıştır (Antlaşmalar, 2020). Birlik bu eylemleri desteklemek için eğitim hedeflerinin uygulama araçları olarak Socrates, Youth ve Leonardo de Vinci eğitim programlarını belirlemiştir (Genç, 2005: 318-325).

2.3. İşletmelerde Meslek Eğitimi

İşletmelerde meslek eğitimi, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumu öğrencilerinin beceri eğitimlerinin işletmelerde, teorik eğitimlerinin ise mesleki ve teknik eğitim kurumlarında veya işletme ve kurumlarca tesis edilen eğitim merkezlerinde uygulamalarını ifade etmektedir (MEGGSB, 1989:107).

M.E.B.'na³ bağlı meslek eğitimi veren orta öğretim kurumları 14.09.2011 tarihinde 652 sayılı K.H.K. ile M.E.B. teşkilatında yapılan değişiklikle beraber 2014 yılında tek isim altında birleştirilerek Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi adını almıştır. 2006 yılında yürütmeye başlayan MEGEP⁴ ile meslek liselerinde eğitimi verilecek alan ve dallar Avrupa Birliği uyum sürecinde yeniden şekillendirilmiştir. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin tamamında işletmelerde meslek eğitimi 24 saatlik ders olarak çerçeve öğretim planında yer almaktadır (megep, 2020). Meslek liselerinin 12. sınıfında okutulan 40 saatlik ders, iki gün (16 saat) okulda teorik eğitim, üç gün (24 saat) pratik eğitim için işletmede eğitim alacak şekilde planlanmaktadır. İşletmelerde meslek eğitimi bazı alanlarda (yiyecek içecek hizmetleri, konaklama ve seyahat hizmetleri, eğlence hizmetleri, denizcilik, hayvan yetiştiriciliği ve sağlığı, tarım), sektörün özelliği ve kapasite durumu dikkate alınarak yoğunlaştırılmış olarak uygulanmaktadır. Yoğunlaştırılmış eğitim; teorik ve pratik derslerin, bloklaştırılmış olarak okutulmasını ifade etmektedir. Otelcilik ve turizm eğitimi veren meslek liselerinde sektörün özelliği gereği yoğunlaştırılmış eğitim uygulanmaktadır ve çalışma takvimi; Ekim ayının ilk haftası ile Nisan ayının ikinci haftası arasındaki zaman teorik eğitim, dinlenme izinleri dışında kalan zaman da işletmelerde mesleki eğitim olarak planlanmaktadır (mevzuat, 2020).

³ Milli Eğitim Bakanlığı

⁴ Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi

3308 sayılı MEK ikinci bölümünün 18.maddesinde işletmelerin meslek eğitimi için öğrenci istihdam etme koşulları düzenlenmektedir. İlgili maddeye göre hangi işletmelerin mesleki eğitim için öğrenci çalıştıracağı ve hangi sayıda öğrenci çalıştıracağı hükme bağlanmıştır. Aynı maddede işletmelerin yükseköğretim kurumu öğrencilerine staj yaptırabileceği de belirtilmektedir (mevzuat, 2020). Öğrencilerin ücret, izin, sosyal güvenlik, mesai saatleri gibi özlük ile ilgili işlemleri de adı geçen kanunda düzenlenmiştir. 3308 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda işletmede meslek eğitimi, il mesleki eğitim kurulu tarafından belirlenen işletmeler için bir tercih değil kanuni bir zorunluluktur (MTEGM, 2017: 11-12).

Turizm sektörünün özelliğine göre otelcilik ve turizm eğitimi veren meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler, Mayıs – Eylül ayları arasında işletmede mesleki eğitimlerini işletmelerde yapmaktadır (mevzuat, 2020). Otel işletmeleri hem kanuni bir zorunluluk hem de kalifiye işgücü olması sebebiyle işletmede mesleki eğitim için otelcilik ve turizm eğitimi veren meslek liselerinden öğrenci talebinde bulunmaktadır. Okul, işletme, veli ve öğrenci mevzuat doğrultusunda işletmede mesleki eğitim faaliyetlerini yerine getirmektedirler (MEK, 2020).

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Problemi

MTEGM'ne bağlı 2490 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde 1.412.261 öğrenci, bu öğrencilerin 17.501'i (%1,24) konaklama ve seyahat hizmetleri ve 83.552'si (%5,92) yiyecek içecek hizmetleri alanlarında eğitim almaktadır (meslekieğitimharitası, 2021). MEB, 2014/8 sayılı Genelge ile 22 türdeki okulu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Çok Programlı Anadolu Lisesi ve Mesleki Eğitim Merkezi olarak üç türe indirmiştir. Bu sebeple otelcilik ve turizm eğitimi veren okul sayıları ile bu okullarda eğitim alan öğrenci sayıları ile ilgili güncel verilere ulaşamamıştır. 2013 yılı verilerine göre Türkiye'de 125 adet Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi bulunmaktadır. Yine aynı yıl verilerine göre bu okullarda 32.748 öğrenci eğitim almıştır (Boylu ve Arslan, 2014: 79-97). İşletmeler bu okullardan mesleki eğitim için öğrenci talebinde bulunmaktadır. Öğrenciler okul yıllarında ve mezun olduktan sonra da turizm sektöründe hizmet vermektedir. Gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye için de önemli bir gelir kaynağı olan turizmde istihdam edilecek her birey Türkiye'nin imajına olumlu katkı sağlamalıdır. Bu sebeple öğrencilerin otellerde aldıkları mesleki eğitimin mevcut durumu bilinmemektedir.

3.2. Araştırmanın Amacı

Otel işletmelerinde uygulanan mesleki eğitim ile ilgili mevcut durumun (öğrencilerin yaşadıkları uyum problemleri, mesleki yeterlilikleri, yabancı dil yeterlilikleri, astaticları ve üstleri ile ilişkileri vb.) belirlenmesi amaçlanmıştır.

3.3. Araştırmanın Önemi

2013 yılında otelcilik ve turizm eğitimi veren meslek liselerinde 32.748 öğrenci eğitim almıştır (Boylu ve Arslan, 2014: 79-97). Bu veriden hareketle her sınıf seviyesinde ortalama 8.000 öğrenci eğitim almakta, 10. ve 11. sınıflarda ortalama 16.000 öğrenci mesleki eğitim için otellere gitmekte ve her sene bu okullardan ortalama 8.000 öğrenci mezun olmaktadır. Öğrenciler Mayıs-Eylül ayları arasında 16-18 hafta işletmelerde mesleki eğitimi almaktadırlar. Öğrenciler 10. ve 11. sınıfın belirtilen aylarında, dört senelik meslek lisesi eğitimi boyunca 32 – 36. hafta işletmelerde mesleki eğitim

yapmaktadır. Bu kadar emek, süre ve kaynak harcanan bir konuda tüm paydaşlar maksimum fayda sağlamalıdır. Bu eğitim süreçlerinin iyi planlanması ve uygulanması Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınması için önem taşımaktadır. İşletmelerde meslek eğitiminin önemli bir paydaşı olan otel yöneticilerinin mevcut durumla ilgili izlenimleri ve deneyimleri çok değerlidir. İşletmelerde mesleki eğitim uygulamaları ile ilgili farklı sektörlerde araştırma yapıldığı görülmüştür ancak otel işletmelerinde mesleki eğitim uygulamaları ile ilgili yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışma bu yönüyle, sektörün bakış açısı ile otel işletmelerinde meslek eğitiminin değerlendirildiği öncü bir çalışmadır.

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın konusu, otel işletmelerinde mesleki eğitim uygulamalarıdır. Bu sebeple araştırma, işletmelerinde mesleki eğitim için öğrenci istihdam eden oteller ile sınırlıdır.

3.5. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, meslek eğitimi için işletmelerinde öğrenci istihdam eden oteller oluşturmaktadır. 2020 yılı verilerine göre Türkiye genelinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm İşletme Belgeli 4.198 konaklama tesisi ve bu tesislerde 485.791 oda ve 1.017.825 yatak bulunmaktadır. Konaklama tesislerinin %19,15'i (804 tesis), oda sayısının %44,19'u (214.680 oda) ve yatak sayısının %45,47'si (462.826 yatak) Antalya ilinde hizmet vermektedir (TURSAB, 2020). Evrenin büyüklüğünden dolayı dikey yöntem ile örneklem belirlenmiştir. Daha geniş yargıya ulaşabilmek için münferit otel işletmeleri yerine bünyesinde birden fazla otel işletmesi bulunan zincir oteller tercih edilmiştir. Antalya ilinin Tekirova, Belek, Manavgat ve Side bölgelerinde, farklı ülkelerden gelen turistleri ağırlayan zincir otellerin merkezi konumundaki 7 tane beş yıldızlı otel, araştırmanın örneklemi oluşturmaktadır. Belirlenen otellerin 18 departman müdürü ile görüşülerek, işletmede mesleki eğitim ile ilgili görüşleri alınmıştır.

3.6. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun, 25/12/2020 tarihli 4 sayılı toplantısında alınan 92 nolu kararı sonrasında, nitel yöntem ile yapılmıştır. İşletmelerde meslek eğitimi ile ilgili veri toplanılması planlanan hedef kitle departman yöneticileridir. Hedef kitlenin belirli bir eğitim düzeyinde olacağından hareketle güven ortamı yüksek olduğu için görüşme formu tekniği tercih edilmiştir. Pandemi koşulları sebebi ile yüz yüze görüşme yapılamamıştır. Bu sebeple hazırlanan görüşme formları katılımcılara e-posta ile gönderilmiştir. Katılımcılara yapılandırılmış görüşme formu ile aynı soru listesi aynı sıra ile sorulmuştur. Görüşme formunda 1-4. sorular demografik durumu, 5-6. sorular işletmede çalışan personel ve stajyer öğrenci sayısını, 7-12. açık uçlu sorular departman yöneticilerinin stajyer öğrenciler ile ilgili fikirlerini, tek yönlü likert ölçeği yapısına göre hazırlanan 13-15. sorular departman yöneticilerinin meslek eğitimine ve stajyer öğrencilere yönelik tutumlarını ölçmeye yöneliktir. 16.soru ise yöneticilerin önerilerini belirlemek için araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. 1-4. sorular ile ilgili demografik durum Tablo 1'de irdelenmiştir. İşletmede çalışan personel ve istihdam edilen öğrenci sayısı Tablo 2'de paylaşılmıştır. 7.,12. ve 16. sorularla ilgili betimleme, verilerin analizi ve tasnifi Tablo 3'te yapılmıştır. Tek yönlü likert tipi sorular ile ilgili istatistiksel işlemler SPSS programı kullanılarak Tablo 4, 5 ve 6'da yapılmıştır. Tek yönlü likert tipi yargılar ile ilgili maksimum ve minimum tutumlar belirlenmiş ve tutumların

ortalamaları (mean) ve standart sapmaları (standard deviation) tespit edilmiştir. Tutumların frekansları (frequency) belirlenerek dağılım tespit edilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Demografik Durum

Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin dağılımlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Demografik Durum

Katılımcı No	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Tecrübe	Görevi	Departmanda Çalışan Personel Sayısı	Departmanda Çalışan Stajyer Sayısı
1	Erkek	43	25	Yiyecek İçecek Müdürü	130	30
2	Kadın	42	20	Kat Hizmetleri Müdürü	35	7
3	Kadın	44	20	Kat Hizmetleri Müdürü	110	5
4	Erkek	43	15	Ön Büro Müdürü	26	7
5	Kadın	34	8	M.İ. Müdürü*	5	2
6	Kadın	43	12	İ.K. Müdürü**	9	1
7	Erkek	44	20	İ.K. Müdürü	6	1
8	Kadın	44	25	Ön Büro Müdürü	20	4
9	Erkek	47	30	ExecutiveChef	100	8
10	Erkek	47	27	İ.K. Müdürü	8	2
11	Kadın	37	5	İ.K. Müdürü	4	1
12	Kadın	34	6	İ.K. Müdürü	2	1
13	Erkek	40	22	Operasyon Müdürü	380	30
14	Kadın	32	10	İ.K. Müdürü	6	2
15	Erkek	50	27	İ.K. Müdürü	6	2
16	Erkek	35	12	Ön Büro Müdürü	15	3
17	Erkek	49	28	Genel Müdür	250	25
18	Erkek	45	20	Eğitim müdürü	450	30

*M.İ. Müdürü: Misafir İlişkileri Müdürü

**İ.K. Müdürü: İnsan Kaynakları Müdürü

Demografik bilgilere bakıldığında katılımcıların %56'sının erkek, %44'ünün kadın olduğu, çoğunluğunun (%44) 41-45 yaş aralığında ve insan kaynakları müdürü (%40) olduğu görülmüştür. Katılımcıların %22'sinin 5-10, %22'sinin 16-20, %17'sinin 11-15, %17'sinin 21-25 yıl arası ve %22'sinin 25 yıl üzeri mesleki tecrübeye sahip olduğu anlaşılmıştır.

İstihdam Edilen Personel ve Mesleki Eğitim İçin Çalıştırılan Öğrenci Sayısı

Tablo 2: İstihdam Edilen Personel ve Öğrenci Sayıları

İşletme	Personel Sayısı	Öğrenci Sayısı	İşletmelerin Kanunen İstihdam Etmesi Gereken Öğrenci Sayısı (min.%5)*	Öğrenci Sayısının İstihdam Edilen Personel Sayısına Oranı (%)	Kanunen İstihdam Edilmesi Gereken Öğrenci Sayısı ile Fiilen İstihdam Edilen Öğrenci Sayısı Arasındaki Fark
Otel 1	1120	107	56	9,55	51
Otel 2	380	40	19	10,53	21
Otel 3	450	30	23	6,67	8
Otel 4	410	50	21	12,20	30
Otel 5	387	25	19	6,46	6
Otel 6	250	20	13	8,00	8
Otel 7	590	50	30	8,47	21

*3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre işletmenin çalıştırdığı personel sayısının en az %5 i kadar öğrenci çalıştırması gerekmektedir.

İstihdam edilen personel ve öğrenci sayılarının gösterildiği Tablo:2'ye göre, görüşme yapılan otellerin tamamında kanunun belirttiği oranın üzerinde mesleki eğitim için öğrenci istihdam edildiği görülmüştür.

4.2. Betimleme ve Verilerin Analizi

Görüşme formlarındaki soruların betimlemesi ve veri analiz sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Betimleme ve Verilerin Analizi

Soru Sınıf No	Açıklama	Toplam Görüş	Katılımcı No
Soru 7	Stajyer öğrenciler işletmenizde hangi işleri yapmaktadır?		
	Servis, temizlik, boş toplama, büfe hazırlama	6	1, 6, 9,13,14,16
	Öğrenciler işletmede genel alan temizliği yapmaktadır.	2	2, 18
	Öğrenciler işletmelerde oda temizliği, genel alan temizliği yapmaktadır.	3	3, 12, 17
	Öğrenciler işletmelerde rezervasyon çalışanlarına yardım ve bagaj hizmetleri yapmaktadır.	5	4, 7, 10, 11, 15
	Öğrenciler işletmelerde misafir isteklerini ilgili departmanlara ileterek evrak akışını sağlamaktadır	1	5
	Öğrenciler işletmede snack-kahvaltı mutfağı işlemleri ile temizlik yapmaktadır.	1	6
Soru 8	Öğrenciler işyerlerine kolay uyum sağlayabiliyorlar mı? Uyum problemleri yaşıyorlar mı?		
	Öğrenciler işletmelerde uyum problemi yaşıyorlar. (Aile özlemi)	6	1, 7, 10, 12, 13, 14
	Öğrenciler işletmelerde uyum problemi yaşamıyorlar.	11	2, 3, 4, 5, 6, 9, 11, 15, 16, 17
	Öğrenciler işletmelerde uyum problemi yaşıyorlar. (Çalıştıkları alanı sevmiyorlar)	1	8

Tablo 3'ün devamı

Soru 9	Öğrenciler okullarında aldıkları teorik eğitimleri pratiğe dönüştürebiliyorlar mı? Teorik eğitimleri ile ilgili önerileriniz var mı?		
	Öğrenciler teorik bilgilerini pratiğe dönüştürebiliyorlar.	13	1, 2, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17
	Öğrenciler teorik bilgilerini pratiğe dönüştüremiyorlar.(Yabancı dil üzerinde durulmalı)	1	4
	Öğrenciler teorik bilgilerini pratiğe dönüştüremiyorlar. Müfredat hakkında bilgi yok.	1	8
	Öğrenciler teorik bilgilerini pratiğe dönüştüremiyorlar.(Teorik bilgiler yetersiz kalıyor)	1	9
	Öğrenciler teorik bilgilerini pratiğe dönüştüremiyorlar.(Daha çok pratik yapılmalı)	2	14, 18
Soru 10	Sizce öğrenciler öncelikle hangi dilleri öğrenmeli?		
	1.İngilizce 2.Rusça 3.Almanca 4.Arapça 5.Fransızca	2	1, 17
	1.İngilizce 2.Rusça 3.Almanca	8	2, 4, 5, 9, 12, 15, 16, 18
	1.İngilizce 2.Rusça	3	3, 6, 8
	1.İngilizce 2.Rusça 3.Almanca 4.Çince	1	7
	1.İngilizce 2.Rusça 3.Almanca 4.Fransızca	4	10, 11, 13, 14
Soru 11	3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu tüm paydaşlar açısından herhangi bir boşluk bırakmayacak şekilde düzenlenmiş mi? Kapsamı genişletilip güncellenmeli mi?		
	Oldukça kapsamlı	6	1, 2, 3, 9, 11, 17
	Fikrim yok.	9	4, 5, 7, 8, 10, 12, 15, 16, 18
	Kapsamı genişletilip güncellenmeli. SGK yönünden çalışma süreleri prim günü olarak sayılmalı. Staj süresi yaz sezonu ile paralel olmalı.	1	6
	Kapsamı genişletilip güncellenmeli. Teorik ve pratik eğitim aynı anda olmalı.	2	13, 14
Soru 12	Sizce stajyer öğrencileri farklı kılan üç özellik nedir?		
	Yaş, tecrübe azlığı, çabuk fikir değiştirmeleri	1	1
	Fark yok	7	2, 3, 4, 5, 10, 12, 15
	Öğrenmeye istek, daha az maliyet, süreklilik.	1	6
	Öğrenmeye istek, meraklılık, gençlik	1	7
	Öğrenmeye istek, sevecek çalışma, yeniliğe açıklık	1	8
	Öğrenmeye istek, mesleki eğitim almaları, genç ve dinamik olmaları	1	9
	Tecrübe azlığı, sorumluluk sahibi olmamaları, sektörden vazgeçme istekleri	1	11
	Kalifiye eleman, SGK sorumluluğu okulda	2	13, 14
	İlk iş deneyimleri, çekingen olmaları, ailelerinden uzak olmaları sebebi ile bazen sorun yaşamaları.	1	16
	Öğrenmeye istek, mesleki bilgi, yabancı dil	1	17
	Acemilik, çekingen olma ve haylaz olma	1	18
Soru 16	Otelcilik ve turizm eğitimi veren meslek lisesi öğrencilerinin eğitimleri ve mesleki gelişimleri için önerileriniz nelerdir?		
	Sektörden ayrılmamalılar, işletmenin her alanında çalışmalılar.	3	1, 7, 8
	Yabancı dil eğitimine ağırlık verilmeli, staj yaptıkları işletmelerin bir iş yeri olduğunun farkında olmalılar	9	2, 5, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 18
	Daha çok pratik yapılmalı, işletme ile okul farkını bilmeliler	1	3
	Boş bırakılmış	4	4, 10, 11, 16
	Öğrenciler staja giderken psikolojik olarak hazırlanmalı ve staj süresi turizm sezonu ile paralel olmalı	1	6

Tablo 3'e göre katılımcıların %33,33'ü öğrencilerin servis, temizlik, boş toplama ve büfe hazırlama işi yaptığını, %11,11'i genel alan temizliği yaptığını, %16,66'sı oda ve genel alan temizliği yaptığını, %27,78'i rezervasyon işlerine yardım ve bagaj hizmetleri yaptığını, %5,56'sı misafir isteklerini ilgili departmanlara ileterek evrak akışı sağladıklarını ve %5,56'sı snack ve kahvaltı mutfağı işlemleri ile temizlik yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların %33,33'ü öğrencilerin aile özlemi yaşadıklarını, %61,11'i uyum problemi yaşamadıklarını ve %5,56'sı çalıştıkları alanı sevmedikleri için uyum problemleri yaşadıklarını belirtmiştir.

Katılımcıların %72,21'i öğrencilerin teorik eğitimlerini pratiğe dönüştürebildiklerini, %5,56'sı dönüştüremediklerini (yabancı dil üzerinde durulması gerektiğini;), %5,56'sı dönüştüremediklerini (müfredat hakkında bilgilerinin olmadığını), %5,56'sı dönüştüremediklerini (teorik bilgilerin yetersiz olduğunu), %11,11'i dönüştüremediklerini (daha çok pratik yapılması gerektiğini) ifade etmişlerdir.

Katılımcıların %11,11'i öncelikle İngilizce, Rusça, Almanca, Arapça ve Fransızca, %44,44'ü İngilizce, Rusça, Almanca, %16,67'si İngilizce, Rusça, %5,56'sı İngilizce, Rusça, Almanca, Çince, %22,22'si İngilizce, Rusça, Almanca ve Fransızca dillerini öğrenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcıların %50'si 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu hakkında bilgisi olmadığını, %33,33'ü'nün Kanunun oldukça kapsamlı olduğunu, %11,11'i kapsamının genişletilip güncellenmesi gerektiğini (teorik eğitimle pratik eğitimin aynı anda olması gerektiğini), %5,56'sı kapsamının genişletilip güncellenmesi gerektiğini (SGK yönünden staj sürelerinin prim gününden sayılması ve staj süresinin yaz sezonu ile paralel olması gerektiğini) ifade etmişlerdir.

Katılımcıların %5,56'sı yaş, tecrübe azlığı ve çabuk fikir değiştirmelerinin, %5,56'sı öğrenme istekleri, daha az maliyetli olmalarının ve süreklilik arz etmelerinin, %5,56'sı öğrenme istekleri, genç ve meraklı olmalarının, %5,56'sı öğrenme istekleri, severek çalışmaları ve yeniliğe açık olmalarının, %5,56'sı mesleki eğitim almaları, öğrenmeye istekli, genç ve dinamik olmalarının, %5,56'sı tecrübe azlığı, sektörden vazgeçme istemelerinin ve sorumluluk sahibi olmamalarının, %11,11'i kalifiye eleman olmalarının ve SGK işlemlerinin okul tarafından yapılmasının, %5,56'sının çekingen ve ilk iş deneyimi olmasının, ailelerinden uzak olmaları sebebi ile uyum problemi yaşamalarının, %5,56'sı öğrenme istekleri, yabancı dil ve mesleki bilgilerinin, %5,56'sı acemi, çekingen ve haylaz olmalarının stajyer öğrencileri farklı kılan özellikleri olduğunu, %38,85'u herhangi bir fark olmadığını belirtmişlerdir.

Katılımcıların %16,67'si öğrenciler sektörden ayrılmamalı ve işletmenin her alanında çalışmalı, %50'si yabancı dil eğitimine ağırlık verilmeli ve staj yaptıkları yerin bir iş yeri olduğunun farkına varılmalı, %5,56'sı daha çok uygulama yapılmalı ve işletme ile okul farkı bilinmeli, %5,56'sı öğrenciler staja giderken psikolojik olarak hazırlanmalı ve staj süresi turizm sezonu ile paralel olmalı önerisinde bulunmuştur. Katılımcıların %22,22'si herhangi bir öneride bulunmamıştır.

Tablo 4: Tek Yönlü Tutum Yargıları

Soru-13: Stajyer öğrenciler ... /Yargılar						1		2		3		4		5	
	N	Min.	Max.	Mean	Std. Deviation	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Güler yüzlüdür	18	3	5	3,8889	0,7584					6	33,3	8	44,4	4	22,2
Kişisel hijyenlerine önem verir	18	2	5	3,2222	0,94281			4	22,2	8	44,4	4	22,2	2	11,1
Kibardır	18	3	5	3,8889	0,7584					6	33,3	8	44,4	4	22,2

Tablo 4'ün devamı

Yardımseverdir	18	3	5	4,0556	0,80237					5	27,8	7	38,9	6	33,3
Farklı kültürlere karşı ılımlıdır	18	3	5	4	0,84017					6	33,3	6	33,3	6	33,3
Mesleklerine karşı ilgilidir	18	3	5	3,8889	0,6764					5	27,8	10	55,6	3	16,7
İş arkadaşlarına ve amirlerine karşı saygılıdır	18	3	5	4,3889	0,6978					2	11,1	7	38,9	9	50,0
Valid N (listwise)	18														

13. soruda yöneltilen yargılara yönelik cevapların dağılımının gösterildiği Tablo 4'e göre, yedi yargının altısında frekans dağılımının homojen olduğu ve genel olarak sorularda gösterilen tutumların ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. İşletme yöneticilerinin stajyer öğrencilerin güler yüzlü, kibar, yardımsever, farklı kültürlere karşı ılımlı, mesleklerine karşı ilgili ve iş arkadaşlarına ve amirlerine karşı ılımlı olduğu yargılarına katıldıkları, kişisel hijyenlerine önem verirler yargısına orta düzeyde katıldıkları görülmüştür.

Tablo 5: Tek Yönlü Tutum Yargıları

Soru-14: Öğrencilerin ...memnunum/Yargılar						1		2		3		4		5	
	N	Min.	Max.	Mean	Std.Dev.	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%
Mesleki bilgilerinden	18	2	5	3,6667	0,84017			1	5,6	7	38,9	7	38,9	3	16,7
Misafirlere yaklaşımından	18	3	5	4,2222	0,64676					2	11,1	10	55,6	6	33,3
İş arkadaşlarına yaklaşımından	18	3	5	4,1111	0,7584					4	22,2	8	44,4	6	33,3
Üstlerine yaklaşımından	18	4	5	4,4444	0,51131							10	55,6	8	44,4
Yabancı dil bilgilerinden	18	1	4	2,2778	0,82644	2	11,1	11	61,1	3	16,7	2	11,1		
Mesleklerine ilgi ve isteklerinden	18	2	5	3,6111	0,77754			1	5,6	7	38,9	8	44,4	2	11,1
ValidN (listwise)	18														

14. soruda yöneltilen altı yargının frekans dağılımının heterojen olduğu ve ancak genel olarak sorularda gösterilen tutumların ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Stajyer öğrencilerin mesleki bilgilerinden, misafirlere, iş arkadaşlarına ve üstlerine yaklaşımlarından memnunum yargılarına katıldıkları, yabancı dil bilgilerinden memnunum yargısına katılmadıkları görülmüştür.

Tablo 6: Tek Yönlü Tutum Yargıları

Soru-15: Stajyer Öğrencileri Tercih Ediyorum Çünkü Öğrenciler/Öğrencilerin .../Yargılar						1		2		3		4		5	
	N	Min	Max.	Mean	Std. Deviation	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%
Çalışkanlar	18	3	5	3,8333	0,61835					5	27,8	11	61,1	2	11,1
Öğrenme istekleri var	18	3	5	4,2222	0,54832					1	5,6	12	66,7	5	27,8
Girişkenler	18	3	5	3,6111	0,6978					9	50,0	7	38,9	2	11,1
Sosyal Güvenlikleri okul tarafından	18	1	5	3,6667	1,23669	2	11,1	1	5,6	2	11,1	9	50,0	4	22,2
Ücretleri düşük	18	1	5	3,3889	1,09216	2	11,1			7	38,9	7	38,9	2	11,1
Yabancı dil bilgileri yeterli	18	1	4	2,3333	0,68599	1	5,6	11	61,1	5	27,8	1	5,6		
Mesleki bilgileri yeterli	18	2	5	3,3333	0,68599			1	5,6	11	61,1	5	27,8	1	5,6
Valid (listwise)	N	18													

15. soruda yöneltilen yedi yargının frekans dağılımının heterojen olduğu ve ancak genel olarak sorularda gösterilen tutumların ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Stajyer öğrencileri tercih sebebi ile çalışanlar, öğrenme istekleri var, girişkenler, Sosyal Güvenlikleri okul tarafından yapılır yargılarına katıldıkları, ücretleri düşük ve mesleki bilgileri yeterli yargılarına orta düzeyde katıldıkları, yabancı dil bilgileri yeterli yargısına katılmadıkları görülmüştür.

13. ve 14. sorularda mesleklerine karşı ilgi ve istekleri ile ilgili ölçülen tutumlarda katılımcıların yargılara katıldıkları, iş arkadaşları ve üstlerine yaklaşımları ile ilgili ölçülen tutumlarda katılımcıların yargılara katıldıkları, 14. ve 15. sorularda yabancı dil ile ilgili ölçülen tutumlarda katılımcıların yargılara katılmadıkları görülmüştür. Buradan hareketle katılımcıların farklı sorularda yöneltilen benzer tutumlar için aynı yargılarda bulunarak tutarlı oldukları ve öğrencilerin yabancı dil konusunda yetersiz oldukları söylenebilmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Yapılan betimlemeler ile mevcut uygulama birlikte değerlendirildiğinde;

- MEGEP çerçeve öğretim programları incelendiğinde, öğrencilerin 4 yıllık mesleki eğitimlerinin sonunda Ulusal Meslek Standartlarına göre 4.seviye eleman olarak mezun oldukları,
- Öğrencilerin 10. ve 11. sınıf Mayıs-Eylül döneminde otellerde uygulanan mesleki eğitimlerini sırasıyla 1. ve 2. seviye eleman olarak yaptıkları,
- Eğitim süresi sonunda 4.seviye eleman olarak mezun olan bir öğrencinin, mezun olduktan sonra yine 2.seviye eleman olarak istihdam edildiği,
- Öğrencilerin mevcut müfredat kapsamındaki iş ve işlemlerden ziyade, sektörde yaygın olan her şey dâhil konaklama konseptinde ortaya çıkan fiili duruma göre işler yaptıkları görülmektedir.

Bu durum, teorik eğitim ile pratik eğitim seviyeleri arasında bir uyum problemi bulunduğunu göstermektedir. Otellerde yapılan mesleki eğitimlerini, hep aynı seviye işlerle yapan öğrenci, mezun olduktan sonra sektöre devam etme konusunda tereddüt yaşamaktadır. Pratik eğitim ile teorik eğitim arasındaki senkronizasyonu sağlamak elzemdir. Bu konuda sektör, öğrencilerin mesleklerini öğrenmek için işletmede olduklarını unutmamalı ve öğrenci istihdam eden oteller arasında farklılıklar ortadan kaldırılarak uygulamada birlik sağlanmalıdır.

Kamu, sektörün beklentilerine dönük müfredatta geliştirmeler yapmalıdır. İşletmelerde meslek eğitiminin denetiminde görevli koordinatör öğretmenler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Ancak işletmelerde meslek eğitiminin yerinde denetimi koordinatör öğretmenlerce yapılmaktadır. Bu sebeple koordinatörlük uygulamalarının etkililiği ve etkinliği ile ilgili bir çalışma yapılmalıdır.

Türkiye’de otelcilik ve turizm alanında meslek eğitimi veren liseler daha çok turistik bölgelere kurulmuştur. Ancak Türkiye’de turizmin gelişimi her bölge için aynı olmamıştır. Bu sebeple öğrenciler Mayıs – Eylül ayları arasında 4,5 ay mesleki eğitim için yoğun turist alan bölgelerdeki otellere gitmektedirler (Örnek: Van’daki bir meslek lisesinde eğitim gören öğrenci işletmelerde meslek eğitimi için Antalya’daki bir otele gidebilmektedir). Dolayısıyla öğrenciler 15 – 16 yaşlarında ailelerinden 4,5 ay gibi uzun bir süre ayrı kalmaktadır. Ailelerinden ilk defa ayrılan öğrencilerin bir kısmı aile özlemi yaşamaktadır. Bu da öğrencinin çalışma performansını olumsuz etkilemektedir. Her ne kadar izin hususu 3308 sayılı Kanun’da düzenlenmişse de sektör, sezon yoğunluğu sebebiyle uzun süreli izin kullandırmaya çok sıcak bakmamaktadır. Bu sebeple kamu 4,5 aylık meslek eğitimi süresince öğrencilerin yıllık izin benzeri uzun süreli izinlerle evlerine gidebilmeleri için düzenleme yapmalı, sektörde izin konusunda daha esnek olmalıdır.

MEGEP çerçeve öğretim programlarına göre Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanı öğrencileri 9., 10., 11. ve 12. sınıflarda sırasıyla 5, 2, 2 ve 2 saat olmak üzere toplam 11 saat yabancı dil dersi almaktadırlar. Öğrenciler 10.sınıfta 3 saat mesleki yabancı dil dersi almaktadır. Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı öğrencileri de 9., 10., 11. ve 12. sınıflarda sırasıyla 5, 2, 2 ve 2 saat olmak üzere toplam 11 saat yabancı dil dersi almaktadırlar. Öğrenciler 10.sınıfta 4 saat mesleki yabancı dil dersi almaktadır. Türkiye 2019 yılında 45,1milyon yabancı ziyaretçi ağırlamıştır (yigm, 2020). Turizm sektöründe istihdam edilecek personelin yabancı dil bilgisi çok önemli bir husustur. Görüldüğü üzere 4 senelik mesleki eğitimleri süresince öğrencilerin almış oldukları yabancı dil dersleri yabancı dili etkili kullanıma yetecek ölçüde değildir. Yabancı dil eğitimi nicelik olarak yetersiz olmakla birlikte nitelik olarak da yetersizdir. Öğrencilere öğretilecek yabancı dil daha çok mesleki yabancı dil olmalıdır. M.E.B., Kültür ve Turizm Bakanlığı ile imzalanan Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme İşbirliği Protokolü kapsamında proje okulu uygulamaları ile çerçeve öğretim programlarında değişiklik yapmıştır. Proje okullarında Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Alanı ve Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı öğrencileri 9., 10., 11. ve 12. sınıflarda sırasıyla 20, 6, 6 ve 6 saat olmak üzere toplam 38 saat yabancı dil dersi, 10., 11. ve 12. sınıflarda sırasıyla 8, 6 ve 6 olmak üzere toplam 20 saat ikinci yabancı dil (Rusça) dersi ve 10., 11. ve 12. sınıflarda sırasıyla 2, 4 ve 4 olmak üzere toplam 10 saat üçüncü yabancı dil (Almanca, Arapça, Çince, Fransızca) dersi almaktadırlar (meslek.eba, 2020). Dolayısıyla kamu, yabancı dil eğitimi ile ilgili sektörün beklentileri yönünde düzenleme yapmıştır. Protokol yeni uygulamaya girdiğinden ve henüz çıktı alınmadığından ilerleyen süreçte yabancı dil eğitiminin etkisi ile ilgili araştırma yapılmalıdır.

3308 sayılı MEK genel hatları ile tüm paydaşlarca bilinmelidir. Öğrencilerin kanun kapsamında hak ve sorumlulukları ile ilgili okul yönetimleri hem veliyi hem de öğrenciyi bilgilendirmelidir. Okul yönetimleri ve koordinatör öğretmenler de kanunun taraflarına yükledikleri sorumluluklar ile ilgili bilgilendirilmelidir. Bu konuda hizmet içi eğitimler yoluyla mesleki eğitimi denetim vazifesi üstlenen koordinatör öğretmenler ve okul yöneticileri eğitime tabi tutulmalıdır. İşletmelerde meslek eğitiminin diğer paydaşları otellerde kanunun kendilerine yükledikleri görevler ile ilgili bilgilendirilmelidir.

2018 yabancı ziyaretçi sayılarına göre Türkiye, Avrupa'da dördüncü dünyada ise altıncı sıradadır. Türkiye 2019 yılında 45,1 milyon yabancı turist ve 6,7 milyon yurt dışı ikametli vatandaş ziyaretçi olmak üzere toplam 51,8 milyon ziyaretçi ağırlamıştır. 2019 yılında Türkiye'nin turizm geliri 34,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir (yigm, 2020). Turizm istatistiklerinin de ortaya koyduğu gibi Türkiye, Dünya turizm piyasasından önemli bir pay almaktadır. Türkiye turizm arz kaynakları açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Turizm sektöründe talebin sürdürülebilir olması için, Türkiye'nin turizm potansiyeli ile birlikte sektörde istihdam edilen işgücünün de nitelikli olmasına ihtiyaç vardır.

Eğitimi alan öğrenci, veli, eğitimi veren devlet ve öğrenciyi istihdam eden sektör meslek eğitiminin paydaşlarıdır. Sürdürülebilirlik temelinde öğrencinin kalifiye eleman olarak sektöre kazandırılması tüm paydaşlar için çok önemlidir ve paydaşların dört senelik meslek eğitiminden azami fayda sağlaması gerekmektedir. Bu sebeple mesleki eğitimin tüm tarafları tam bir uyum içinde hareket etmelidir. Sektöre kazandırılan her öğrenci hem ekonomik hem de sosyal olarak Türkiye'nin kalkınmasına hizmet edecektir. Örneklemin büyütülerek daha kapsamlı bir araştırma yapılması mevcut durumun ve sorunların analiz edilebilmesi için önem taşımaktadır. Proje okulu olarak belirlenen okullardan çıktı alındıktan sonra yabancı dil eğitiminin etkinliği ve etkililiği, yeni uygulamaya alınan müfredat sonrasında işletmede meslek eğitiminin durumu araştırılmalıdır.

6. Kaynakça

- Agrawal, T. (2013). 'Vocational Education and Training Programs (VET): An Asian Perspective'. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 2013, 14(1), ss.15-26.
- Akoğlan Kozak, M., Evren, S. ve Çakır, O. (2013), 'Tarihsel Süreç İçinde Turizm Paradigması'. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), ss.7-22.
- Aksu, M. ve Bucak, T. (2012), 'Mesleki Turizm Eğitimi'. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), ss.7-18.
- Boylu, Y. ve Arslan, E. (2014), 'Türkiye'deki Turizm Eğitiminin Rakamsal Gelişmeler Açısından Değerlendirilmesi'. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1(2014), ss. 79-97.
- Demir, S. ve Ülker Demirel, E. (2019), 'Bir Deneyimi Unutulmaz Kılan Unsurlar Nedir? Unutulmaz Turizm Deneyimi Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme'. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), ss.661-682.
- Doğan, H.Z. (2004), *Turizmin Sosyo-Kültürel Temelleri*, Ankara: Detay.
- Duman, A. (2003), 'Bazı Eğitim Bilimleri Kavramlarına İlişkin Genel Bir Değerlendirme'. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, ss.4.
- Eichhorst, W., Planas, N.R., Schmidl, R. ve Zimmermann, K.F. (2012). *A Roadmap to Vocational Education and Training Systems Around the World*, IZA Discussion Paper No: 7110. Bonn, Germany.
- Genç, S.Z. (2005), 'Avrupa Birliği Eğitim Programları ve Türkiye', *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, ss.316-330.

- Güler, O. (2020), Cumhuriyet Dönemi Eğitim Felsefesi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Hazar, A. (2010), *Genel Turizm*, Ankara: Nobel Yayıncılık
<https://antlasmalar.com/?s=lizbon> (14.12.2020).
<https://gorgondergisi.com/maslowun- ihtiyaclar-hiyerarstisi/> (08.12.2020).
<http://meslekiegitimharitasi.meb.gov.tr/ogrenci.php> (17.01.2021).
<http://meslek.eba.gov.tr/upload/hdc/konaklamapro.pdf> (27.12.2020).
<http://meslek.eba.gov.tr/upload/hdc/yiyecekpro.pdf> (27.12.2020).
<https://sozluk.gov.tr/> (14.12.2020).
<http://www.megep.meb.gov.tr/?page=ogretimProgramlari> (14.12.2020).
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18812&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (14.12.2020).
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3308.pdf> (14.12.2020).
<https://www.tursab.org.tr/istatistikler/turistik-tesis-isletmeler> (17.01.2021).
<https://yigm.ktb.gov.tr/Eklenti/69320,turizmistatistikleri2019-4pdf.pdf?0> (18.12.2020).
- Kılınç, M. (2013). Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi 1908-1986 *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- MEK (Mesleki ve Teknik Eğitim Kanunu) (1986).
www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3308.pdf (01.02.2021).
- MTEGM (Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü) (2017). Mesleki ve Teknik Eğitimin Geliştirilmesine İlişkin Kanuni Düzenlemeler, Ankara.
- MEGSB (Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Ticaret ve Turizm Eğitim Dairesi Başkanlığı)(1989). İşletmelerde Meslek Eğitimi Eğitici Personel İş Pedagojisi Ders Notları, Ankara.
- Öncüer, M.E. (2006). Avrupa Birliği Eğitim Politikasında Mesleki Turizm Eğitimi Yaklaşımı ve Türk Turizm Eğitimine Uygulanabilirliği, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özdemir, İ. (2011), 'Kültürlerarası İletişimin Önemi' *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 17/66, ss.29-37.
- Sağlam, D. (2019). Trabzon İlinde Kültür Turizmi ve Turizm Planlamasına Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Sezgin, O.M. (2001), *Genel Turizm ve Turizm Mevzuatı*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Şimşek, S. (2012). Türk Eğitim Sisteminin Yapısal Özellikleri Bağlamında 1980 Sonrasında Türkiye'de Eğitim İktidar İlişkileri, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Yaşar, İ. (2019). Almanya'da Yaşayan Türklerin Türkiye'ye Yönelik Tatil Tercihlerini Etkileyen Faktörler, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİK KURUL KARARI		
Toplantı Sayısı	Karar Sayısı	Karar Tarihi
4	92	25.12.2020
<p>Üniversitemiz Turizm Fakültesi öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin PAMUKÇU'nun yardımcı araştırmacı, Yüksek Lisans Öğrencisi Kurtuluş TUNCER'in sorumlu araştırmacı olarak yapmayı planladığı "Otel İşletmelerinde Mesleki Eğitim Uygulamaları" isimli Münferit Araştırma Projesi Çalışması Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunca onaylanması uygun bulunmuştur.</p> <p>Bu bilgiler ışığında; Aydınlatılmış Onam Formunun gönüllülere ınzalatılarak gerekli ilgilendirmelerin yapılması ve etik davranış ilkelerine uyulması partıyla söz konusu araştırmanın yapılması Etik Kurulumuzca uygun görülmüş ve onaylanmasına toplantıya katılan üyelerin oybirliği ile karar verilmiştir.</p>		